

se mândrește cu faptele lui și că mai sunt și consăteni.

Pe lângă funcțiile pe care le deține, Dl Nicolai Cervencov mai are una – funcția de director al Școlii duminicale. Implementarea și elaborarea proiectului *Studiem limba bulgară*, cu suportul Ambasadei Bulgariei în Republica Moldova, Ministerului Educației al Bulgariei și cel al Republicii Moldova, Agenției Bulgarilor de peste hotare și Societății Științifice a Bulgarilor din Republica Moldova, are scopul de a acumula cunoștințe profunde în domeniul limbii, literaturii, istoriei, culturii, etnografiei și folclorului bulgar, pentru etnicii bulgari din mun. Chișinău și Republica Moldova. Școala duminicală activează pe parcursul anului de învățământ în fiecare sâmbătă și duminică a săptămânii în cadrul bibliotecii noastre pentru toți doritorii (gratis). Suntem unica bibliotecă bulgară care oferă acest serviciu. Dl Nicolai Cervencov predă în cadrul Școlii duminicale disciplina *Istoria*

Bulgariei. Cei mai activi, cu rezultate bune la studierea limbii bulgare, călătoresc în Bulgaria, unde își consolidează cunoștințele obținute pe parcursul anului, vizitând locuri și monumente de însemnătate istorică. Generația tânără a descendenților bulgari, tot mai insistent își exprimă dorința de a cunoaște limba, literatura, istoria, cultura, etnografia și folclorul bulgar, prin aceasta apropiindu-se de patria sa istorică – Bulgaria.

Îl cunosc pe dl Nicolai Cervencov ca un om împlinit, fericit prin reușitele sale, binevoitor, grijuliu, responsabil. Muncește fără să aștepte cuvinte de recunoștință din partea colegilor, prietenilor. Doresc ca să-și păstreze modul de viață activ și să-l vedem mai des în bibliotecă.

Acum, la o frumoasă vârstă, îi doresc *La mulți ani și toți buni*, cu multă sănătate și bucurii, ajuns la un frumos jubileu alături de o familie unită și mai ales de cei doi feciori, care constituie mândria lui.

EVENIMENT EDITORIAL CE IMPRESIONEAZĂ ȘI DUPĂ 34 DE ANI...

Vlad POHILĂ

Apariția acestei frumoase cărți a generat emoții pozitive nu numai pentru autoare, nu numai celeilalte persoane implicate în editarea ei, ci și pentru numeroși cititori, simpli admiratori ai artei populare. S-a întâmplat aceasta în primăvara anului 1984, așadar, cu 34 de ani în urmă...

Albumul-monografie *Ornamente populare moldovenești*, de Silvia Șărănuță, pregătit pentru tipar de Editura „Timpul” din Chișinău, a văzut lumina tiparului la Moscova, la Imprimeria-model nr. 1 „A. Jdanov”, decorată cu ordinele „Revoluția din octombrie” și „Drapelul roșu de muncă” (sic!), gestionată de Comitetul de Stat al URSS pentru edituri, poligrafie și co-

merțul cu cărți. Era, se vede, una dintre cele mai dotate tipografii din imperiul sovietic, o întreprindere specializată care asigura calitatea imprimării celor mai „dificile” imagini color. Or, lucrarea dnei Silvia Șărănuță avea numeroase imagini ce necesitau un tipar deosebit de sensibil, fapt de care ne putem da seama dacă am răsfoi cartea, alcătuită din următoarele compartimente: „Țesături ornamentate”, „Covoare”, „Broderii și horboțele (= dantele)”, „Ceramică”, „Sculptură în lemn și în piatră”. Capitolele sunt anticipate de o *Introducere*, în care autoarea, colaboratoare a Muzeului de etnografie din Chișinău, printre altele, menționează: „Dragostea pentru frumos

dăinuie de veacuri pe pământul nostru. Despre aceasta ne vorbesc diferite obiecte descoperite în urma săpăturilor arheologice, efectuate pe teritoriul Moldovei, precum și lucrările meșterilor populari, datate cu sec. XVIII-XIX. Acestea din urmă sunt adevărate perle în patrimoniul cultural al poporului, fiind luate drept modele pentru crearea noilor articole de artizanat. [...] Arta ornamentului a sintetizat ideile estetice ale poporului și fantezia lui. Bunăoară, în trecutul îndepărtat se credea că ornamentul conține un sens magic. Astfel, unul dintre miturile străvechi promova ideea despre „tinerețea fără bătrânețe și viața fără moarte”. Această idee s-a cristalizat în ornament prin imaginea unui copac, numit în popor „pomul vieții” sau „pom al binelui și al răului”. Aproape în toate domeniile artei populare moldovenești pomul vieții este reprezentat printr-o glastră cu flori (uneori cu păsări pe crengi), iar în unele cazuri – prin imaginea unui brad”.

Deși avem a face cu un travaliu științific, acesta excelează prin cursivitatea expunerii, prin amănunte semnificative ce face dintr-o pledoarie pentru arta populară – o expunere acaparantă, capabilă să atragă atenția specialiștilor, dar și a oricărui conațional interesat, atras, pasionat de irepetabila frumusețe a ornamentului național.

Cartea dnei S. Șărănuță s-a bucurat, imediat după apariție, de un succes fulminant. Ne vom demonstra aserțiunea prin a aminti că în anul următor, 1985, a luat o diplomă la cel mai prestigios târg-expoziție de carte din URSS, care se desfășura la EREN (Expoziția realizărilor economiei naționale) de la Moscova și la care participau editori din zeci de state de pe toate continentele. Faptul că monografia avea texte paralele în rusă și în franceză – pe lângă expunerea în română – i-a asigurat o deschidere spre specialiști și spre amatori ai esteticii populare din întregul impe-

riu sovietic, precum și din numeroase țări din Europa, Asia, America. Într-un cadru mai intim, național, popularitatea acestei cărți s-a vădit în câteva ipostaze. Astfel, tirajul ei enorm chiar și pentru acele timpuri – de 10.000 (zece mii!) de exemplare – s-a epuizat într-un termen record, de un an și jumătate – doi ani, cel mult. Curând după apariția și comercializarea cu succes a albumului-monografie a dnei S. Șărănuță, în casele de țărani dar și în apartamentele unor orașeni pagini color din carte, cu cele mai frumoase ornamente, au prins a înfrumuseța sobele, spațiile de lângă icoane, vitrinele și alte obiecte de mobilă. Nu vom exagera defel spunând că această carte, studiul și imaginile cuprinse în ea, au stimulat, pe unde mai direct, pe unde mai indirect – menținerea și dezvoltarea artei ornamentelor artistice naționale. Cum eram deja implicat în activitatea editorială a acelei epoci, pot furniza, cu titlu de dovadă a popularității și valorii monografiei *Ornamente populare moldovenești*, câteva amănunte semnificative. Astfel, cartea apăruse în Editura „Timpul” – poate cea mai ciudată întreprindere editorială de la noi, pe atunci. Dominată de alogeni – ruși, evrei, ucraineni – această editură devenise „celebră” prin spiritul refractar față de tot ce era național, moldovenesc – al majorității angajaților ei. Agresivitatea antimoldovenească de la „Timpul” nu putea fi înfrânată nici de excepționala cumsecădenie a directoarei, o transnistreană blândă, cumpătată, corectă; nici de răbdarea neseacă și de admirabilul profesionalism al pușinilor angajați de origine românească. Cu toate acestea, cartea Silviei Șărănuță deveni obiectul mândriei întregului colectiv editorial – inclusiv, dacă nu în primul rând, grație succesului reputat la salonul de carte de la Moscova, dar și datorită comercializării ei rapide. Cât privește atitudinea pușinilor angajați ai „Timpului” cu simțire românească, ei au trecut imediat

Ornamentele populare moldovenești în capul listei cu cele mai frumoase împliniri profesionale: și redactorul Elena Grosu, și pictorul Iurie Zavadschi (Zava), și fotograficul Nicolae Răileanu. Cred că aceleași senzații le aveau și recenziții manuscrisului: I. Hâncu și G. Spătaru, colaboratori la secția de etnografie și artă din cadrul Academiei de la Chișinău. În contextul succesului de care s-a bucurat lucrarea dnei S. Șărănuță amintim și apariția, în presa timpului, a câtorva recenzii și consemnări, una dintre acestea aparținând și subsemnatului, publicată fiind în paginile celui mai progresist ziar pe atunci, la noi – „Tinerimea Moldovei”...

Să reținem că monografia a apărut la începutul anilor '80 ai secolului trecut, când arta ornamentului popular era o realitate palpantă, vie, prezentă în numeroase sate, în multe case de gospodari, această prezență asigurându-i o vitalita-

te de invidiat, inclusiv prin strâmtorarea kitch-urilor care, la răscruce de secole și milenii au ieșit la suprafață în cantități industriale. Totodată, a scăzut tragic numărul meșterilor și al meșterițelor înarmate cu abilități, cu pasiune, cu dorința și cu mândria de a perpetua aceste elemente importante ale esteticii populare. De aici și concluzia noastră: o lucrare a cărei editare nu și-a pierdut actualitatea, valabilitatea nici după 34 de ani, ar trebui reeditată, având în vedere valoarea ei de document, dar și pentru a servi ca îndemn și pentru a oferi modele de perpetuare a artei populare, a ornamentelor artistice realizate în țesături, în broderii, în ceramică, în sculptură, în lemn și în piatră. Nu avem nici o îndoială că ediția ușor revăzută, posibil și completată, a *Ornamentelor populare moldovenești* va repeta succesul editorial înregistrat în îndepărtatul deja an 1984.